

Kubán Endre (1877-1957)

*U*jságíró, lapszerkesztő, író, műfordító.

Resicabányán született. A Felvidékről az iparvárosba települt szlovák eredetű felmenői hengerészek voltak. Szerencsétlen véletlen miatt kényszerül értelmiségi pályára: ügyetlen bábaasszony segíti a világra, a fején fertőzést kap, az orvos csak az egyik szemét tudja megmenteni. Látássérülten nem folytathatja ősei kemény, „vasas” mesterségét.

Temesvárt a piarista főgimnáziumban, Kiskunfélegyházán (itt Móra Ferenc osztálytársa) és Selmechányán a bányászati és erdészeti főiskolán végzi tanulmányait. Kitanulja az erdész mesterséget, azonban a számára sokkalta vonzóbb közírói pályára lép. Budapesten a Magyar Mesék és Ifjúsági Olvasmányok Könyvtára sorozatban Krisztus-históriákat, zsidó és cigány adomákat, Rózsa Sándor-történeteket jelentet meg (1904-10), szerelmi levelezőt szerkeszt, és összeállítja az emlékkönyves versek gyűjteményét.

Resicabányára visszatérve a Resicai Lapok, majd a Krassó-Szörényi Lapok munkatársa és a Temesvári Hírlap állandó tudósítója. 1914-től a Temesvári Hírlap belső munkatársként szerződteti, családjával Temesvárra költözik. Félvaksága miatt az I. világháború éveiben nem sorozzák be katonának, a Pogány Mihály szerkesztette újság egyik alapemberévé válik. Jegyzeteket, tudósításokat, kommentárokat, cikkeket és az időszzerű helyi és országos eseményekre, történésekre reflektáló humoros bökverseket közöl. 1924-ben, Pogány Mihály halálát követően rövid ideig felelős szerkesztője a bánáságiak közkedvelt újságjának.

Közben saját vállalkozásban szerkeszti és kiadja a Komédia című színházi hetilapot (1916-1920), illetve a kéthetenként megjelenő Gyerekújságot (1922-1928) is. A gyermeklapban Móra Ferenc több meséjét is közli, aki egykori diáktársának megengedi, hogy bármely gyermekirodalmi alkotását „bérmentve” átvegye s újraközölje. Több változatban is megírja s megjelenteti a Móra Ferencsel való kapcsolata történetét.

1926-ban id. Kubán Endre a Vuchetich Endre alapította újság, a Déli Hírlap belső munkatársává szegődik. Mikor a politikai viszonyok megkövetelik, a felelős szerkesztői megbízatást is elvállalja. Cikkeket, riportokat, színi- és könyvkritikákat, folytatásos regényeket, novellákat, bökverseket és műfordításokat közöl a lapban, amelynek a gyermekrovatát is vezeti és szerkeszti. Nyugdíjaztatásáig, 1940-ig a szerkesztőség tagja, de továbbra is a lap munkatársa maradt.

Írásait a Brassói Lapok, Vasárnap, Havi Szemle is rendszeresen közölte. A temesvári Arany János Társaság valamint a Bánásági Magyar Írók Egyesületének tagja volt. Műfordítóként Mihai Eminescu, Romul Fabian, Aron Cotruș, Lucian Blaga stb. több versét ültette át magyarra. A II. világháborút követően két, gyermekeknek szánt kötete látott nyomdafestéket. Mesterségét fia, ifj. Kubán Endre (1909-1991) folytatta.

Főbb munkái: Isten kedvencének, Páduai Szt. Antalnak nevezetes csodatettei... (Legendák, 1906); Hej more, fistes more, ide filelj, besíl a dádé! (Czigány-adomák, 1908); Verses üdvözetek vagy útmutatás arra, hogy mit írjunk képes levelező-lapokra, kedveseinknek,

barátainknak, rokonainknak és ismerőseinknek a távolból a zöldből és más különféle alkalmakkor (é. n.); Kósere snókesz. (Zsidó adomák, 1914); Kacagó kádenciák (humoros versek, 1917); Kis emberek világa (é.n.); Megrontott élet (regény, 1932); Gömböc Matyi kópéságai (1947); Gyszi, Cundri és a többiek (Kispajtások nyári kalandjai, 1948).

1957-ben hunyta le örökre a szemét Temesvárott.